

# Likabehandlingsplan

- plan för arbetet mot trakasserier, diskriminering och kränkande behandling

## Vibackeskolan

Giltighetstid: fr.o.m. november 2019- – t.o.m. november 2020

Ansvarig rektor: Ingela Palmqvist Norberg

## 1. Syfte och bakgrund

Det råder ett absolut förbud mot att kränka, diskriminera eller trakassera barn/elever. All personal har handlingsplikt och skyldighet att utreda och vidta åtgärder. Syftet med en likabehandlingsplan är att barn och elever ska skyddas mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Planen beskriver enhetens systematiska arbete, för barn/elever, personal och vårdnadshavare.

Skollagen fastställer att alla skolformer ska arbeta målinriktat för att förebygga och förhindra kränkande behandling. En plan för arbetet ska varje år beskriva verksamhetens mål och de åtgärder som planeras. Genomförandet av dessa åtgärder ska sedan utvärderas i efterföljande års plan. Skolverket anger att planen ska utgå från en kartläggning av nuläget, som beskriver risker och analyserar orsaker.

## 2. Vision och arbetsätt



Vibackeskolan är en skola för alla, en skola där alla kan växa och mogna.

I vår skola skall du uppnå:

- Självförtroende  
Käna att du kan
- Självkänsla  
Käna att du är värdefull
- Självförtroende  
Käna inre trygghet
- Kunskaper  
Fakta och förståelse

## Insatser av förebyggande och främjande karaktär

- Åk 7-9 har mentorstid vid tre tillfällen i veckan, dessa medför ökad möjlighet till stödjande relationer mellan elever och lärare samt stöd i skolarbetet. Vi eftersträvar kvalitet på mentorsträffar.
- Elevcafé för aktivitet och samvaro för högstadieelever under raster. Viss försäljning av nyttigare fika bedrivs.
- Trivselaktiviteter fördelat över året för högstadiet sker i form av vårshow samt för åk 9 avslutningsmiddag och en festkväll.
- Trivselaktiviteter fördelat över året för låg- och mellanstadiet med brännbollsturnering, avslutningslunch och "Vibackeloppet" med fika efteråt.
- Ett värdegrundsarbete pågår på skolan i form av ett 4års-projekt "*En skola för alla*" för ökad måluppfyllelse, närvaro, trivsel och trygghet. Arbetet utvecklas pågående.
- Samtliga pedagoger och elevhälsoteamet genomför under läsåret 19/20 utvecklingsarbete i team, syftet är att utveckla den pedagogiska, fysiska och psykosociala lärmiljön.
- Mobilfri skola.
- Gemensam undervisningsstruktur på alla lektioner.
- Bestämda genomtänkta platser för varje klass.
- Riktade aktiviteter samt rastvakter på raster för åk F-6.
- Fadderverksamhet för åk F-6.
- Städ-områden för åk 7-9.

- "Lära känna dagar" sker vårterminen vid två tillfällen för kommande åk 7.
- Två mentorsdagar där mentor tillsammans med eleverna i klassen genomför aktiviteter i samband med läsårsstart.
- Trivselenkäter
- Trygghetsteam som arbetar främjande, förebyggande och utreder händelser som uppstår snabbt. Trygghetsteam kartlägger riskområden utifrån dokumentation av fall samt trygghetsvandringar.

### **3. Kartläggning av riskområden**

Kartläggning av trivselenkäter som elever genomfört på högstadiet under läsåret 18/19 visar att eleverna upplever i hög utsträckning att de vet vem på skolan de kan vända sig till om de själva eller annan blir utsatt för kränkande behandling. Majoriteten av eleverna upplever att de trivs bra i skolan samt att de känner sig trygga. Eleverna upplever också i hög utsträckning att de har någon att vara med på raster. Resultaten visar också att elever upplever i hög grad känner att det känns bra att gå till skolan samt att de får det stöd de behöver från lärare i sitt skolarbete, dock påvisar resultaten att graden av dessa upplevelser minskat något jämfört med tidigare läsår främst i åk 7 och 8. Under läsåret har flertal pedagoger varit sjukskrivna, tyvärr har det även skett många vikariebyten vilket troligen kan påverka elevernas upplevelse. Matsalen har under läsåret varit provisoriskt i tidigare biblioteket vilket framkommer som negativt i trivselenkäter då det påverkat trivsel och matkvaliteten. Ojämn värme har också flertal elever påtalat som negativt, vilket varit en följd av ombyggnationen. Skolombyggnationer har pågått under hela läsåret.

Kartläggning av låg och mellanstadiets trivselenkäter påvisar i hög grad upplevelse av trygghet, kompisar att vara med och att eleverna tycker att de behandlar varandra på ett bra sätt. De upplever också att vuxna lyssnar på vad de har att säga samt att de kan påverka genom klassråd. Vidare framkommer att de allra flesta elever vet vilka de kan vända sig till i skolan om de upplever att de blir retade eller kränkta. De tycker också att de får den hjälp de behöver i skolan. Arbetsro under lektioner upplevs av majoriteten vara mycket bra/ganska bra samt att de tycker att de själva hjälper till att skapa detta. God rastvakt

verksamhet finns för de yngre åldrarna (FK-åk 6) med riktade aktiviteter för att skapa trygghet och gemenskap. Skolgården är ombyggd med nya lekområden, inom dessa finns i dagsläget utformat schema innehållande tider och årskurser uppdelade. Detta utifrån att pedagoger observerat att konflikter uppstått mellan elever då det blir för många elever samtidigt inom områdena samt att några av de yngre barnen blivit rädda för de äldre eleverna.

Skolans trygghetsgrupp som aktivt arbetar med att främja och förbygga kränkande behandling har hanterat inkomna ärenden enligt handlingsplan. Arbete från tidigare läsår med att skapa möjlighet till kontinuerliga mötestider har nu skett genom schemalagda träffar för deltagarna i trygghetsgruppen. Dokumentation av trygghetsgruppens ärenden har påvisat att kränkande behandling har förekommit mellan elever gällande främst utifrån attityder och språkbruk. Elever utsätter även varandra på sociala medier.

Trygghetsvandringar är genomförda av trygghetsgruppen, dessa har påvisat oro i korridor där elever i åk 7 har sina skåp, främst då flera klasser har rast samtidigt. I övrigt vistas många elever på mindre yta i dagsläget än tidigare till följd av renovering som pågår i skolbyggnaden vilket ses som en risk. Utökning av öppettider av elevcaféet har varit en del i att ge elever möjlighet till sysselsättning på raster och utökade umgängesytor. Under läsåret har även en elevcoach funnit i verksamheten till viss del.

#### **4. Mål för arbetet**

- Att varje individ behandlas respektfullt oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionsnedsättning eller ålder.
- Att alla som arbetar i skolan ska utgå från ett demokratiskt förhållningssätt, medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor även utanför den närmaste gruppen.
- Alla elever ska uppleva trygghet, trivsel och studie-ro. Vi agerar alltid snabbt och handlingskraftigt när kränkningar sker. Trygghetsteamet på skolan består av pedagoger, skolsköterska och kurator som träffas kontinuerligt under hela läsåret. När eventuellt kränkningar uppstår genomför pedagoger ur trygghetsteamet samtal med berörda parter och trygghetsteamet följer upp.

- Alla elever, vårdnadshavare och all personal skall vara väl förtrogna med likabehandlingsplanen. En förenklad kortversion har även utarbetats och lämnats ut till elever och vårdnadshavare för ökad möjlighet till detta.
- Alla medarbetare och elever ska känna sig trygga och trivas i skolan. Riskområden i skolan ska förebyggas för ökad trygghet.

## 5. Handlingsplan

- Värdegrundsprojektet "*En skola för alla*" ska följas upp och redovisas terminsvis. Projektets styrgrupp tillsammans med projektledaren ansvarar för detta.
- Skolans förväntningar på vårdnadshavare, vårdnadshavares förväntningar på skolan samt skolans förväntningar på elever, elevers förväntningar på skolan levandegörs genom samtal och diskussioner med personal, klassråd, elevråd vilket personal ansvarar för. Vidare införs ansvar klassvis för städ-områden för ökad trivsel avseende miljön på skolan, detta ska följas upp av rektor och utvärderas i samråd med städ-enheten varje termin.
- Rastvaktsystemet åk F-6 följs upp så att rasterna är bemannade i syfte att främja trygghet och trivsel. All personal är ansvarig.
- Trivselenkäter ska följas upp och redovisas terminsvis. Elevhälsoteamet på skolan är ansvariga för detta.
- Trygghetsteamet ska ha fortsatta regelbundna träffar, ett tillfälle per vecka men också omedelbart vid akuta situationer. Samtliga är ansvariga för att arbetet sker enligt handlingsplanen. Utifrån kartläggning där det framkommer riskområden ska trygghetsteamet tillsammans med övrig personal utarbeta en plan med utökad vuxennärvaro i förebyggande och främjande syfte. Trygghetsteamet ska även utarbeta en plan avseende arbete kring alla människors lika värde som pedagoger kan arbeta utifrån samtidigt på skolan aktivt under en period. Samordnare är skolans skolsköterska och kurator.
- Likabehandlingsplanen ska årligen utvärderas och revideras. Rektor är ansvarig.

- Likabehandlingsplanen och rutiner ska vara väl förtrogen hos personal, elever och vårdnadshavare. Denna ges också varje läsår ut i en förenklad kortversion till elever och vårdnadshavare. All personal på skolan är ansvariga.
- Personal ska återkommande delges löpnade information om pågående värdegrundsprojekt vid gemensamma träffar, APT och konferenser för ökad delaktighet och implementering avseende vidare utvecklande av värdegrundsarbetet.
- Personal arbetar tillsammans med elever kontinuerligt med värdegrundsarbetet. Exempelvis ses behov av att kontinuerligt samtala om förhållningssätt till varandra (inklusive sociala medier) samt skolklimat i fysisk och pedagogisk lärmiljö.
- Mentorskap stärks genom stöd av utarbetad mentorsmanual samt mötestillfällen mellan mentor och klass vid schemalagda tider tre tillfällen per vecka. Rektor är ytterst ansvarig för detta.
- Riskområden i skolan ska förebyggas samt främjas för ökad trygghet i form av ökad närvaro av vuxna enligt schemalagda tider. Rektor ansvarar för detta, all personal medverkar.
- Elevhälsoteam ska genomföra förebyggande arbete i klasser på mellanstadiet avseende grooming.

## **6. Utvärdering av genomförda insatser**

Utvärdering av tidigare plan sker med stöd av trygghetsenkäter besvarade av elever och personal. Vi sammanställer ärenden som trygghetsgruppen arbetat kring samt observationer och trygghetsvandringar. Värdegrundsarbetet som skolan jobbar med i projektform "En skola för alla" utvärderas kontinuerligt där vi inriktar oss på främjande och förebyggande arbete med mål som innefattar elevers måluppfyllelse, trygghet, närvaro och trivsel. Information om pågående arbete har synliggjorts vid APT-träffar.

Trygghetsgruppens inkomna ärenden har skett enligt rutin och dessa har skett enligt handlingsplan. Ärenden som inkommit har resulterat i upplösta konflikter. Mötestider är schemalagda.

Elevhälsoteamet har genomfört förebyggande insats i åk 6 gällande grooming i form av film, information och diskussionsfrågor i förebyggande syfte. Elever uppskattade detta. Detta ska fortsättningsvis ske, ev kanske även lägre årskurser ska få möjlighet till att ta del av detta.

God rastvakts verksamhet för de yngre åldrarna (FSK-åk 6) med riktade aktiviteter för att skapa trygghet och gemenskap fortgår. Insatserna har visat att eleverna upplever i hög grad trygghet och stämningen är god under rasterna.

Bygginsatserna och planering rapporteras kontinuerligt till biträdande rektor, byggpersoneal kommer även till träffar med pedagoger och informerar.

## **7. Barns/elevs delaktighet i arbetet**

- Vi arbetar kontinuerligt tillsammans med elever kring värdegrundsarbetet genom samtal, skolans förväntningar av elever, elevs förväntningar av skolan, skolans förväntningar av vårdnadshavare, vårdnadshavares förväntningar av skolan, klassråd, elevråd, matråd, städ-områden och kompisstödjare.
- Mentorstid ger större möjlighet till att ge kvalitetstid till eleven där den blir lyssnad på, får stöd och känner delaktighet samt möjlighet att skapa relation med mentor.
- Trivselenkäter genomförs av samtliga elever på skolan terminsvis.
- Team-träffar och utvecklingsarbete för pedagoger och elevhälsan under läsåret ska medverka till ökat möjlighet till delaktighet hos elever, avseende den pedagogiska, fysiska och psykosociala lärmiljön.

## **8. Rutiner för akuta situationer**

Rutiner när elev kränker elev

Se bilagor 1-5:

Bilaga 1: Arbetsgång vid diskriminering och kränkande behandling



Bilaga 2: När en elev känner sig kränkt eller diskriminerad – samtalsmall

Bilaga 3: Utredning om kränkande behandling

Bilaga 4: Handlingsplan vid kränkande behandling

Bilaga 5: Uppföljning av handlingsplan vid kränkande behandling

#### Rutiner när vuxen kränker, trakasserar eller diskriminerar elev

Förskolechef/rektor utreder och ansvarar för dokumentation, uppföljning och kontakt med barnets/elevens vårdnadshavare.

Anmälan går vidare till huvudman och i vissa fall kontaktas fackliga representanter.

## 9. Bilaga: definitioner och begrepp

### Diskrimineringsgrunderna i diskrimineringslagen

Med diskrimineringsgrund menas de kategorier av personer eller de karakteristika som skyddas av diskrimineringslagstiftningen:

#### • **Kön**

Diskriminering och trakasserier som har samband med kön kan vara utfrysning, förlöjligande och skämt kopplade till barns könstillhörighet. Sexuella trakasserier är kränkningar av sexuell natur. De kan ta sig uttryck i sexualiserat språkbruk, tafsande eller visning av pornografiskt material. Vuxna i skolan måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse.

#### • **Könsidentitet eller könsuttryck (i diskrimineringslagen könsöverskridande identitet eller uttryck)**

Att någon inte identifierar sig med sin biologiska könstillhörighet som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön

#### • **Etnisk tillhörighet**

Diskriminering och trakasserier som har samband med etnisk tillhörighet kan vara förlöjligande eller skämt kopplat till en grupp personer med samma nationella eller etniska ursprung, ras eller hudfärg. Skolan/skolan har ett ansvar att arbeta mot rasism och främlingsfientlighet.

#### • **Religion eller annan trosuppfattning**

Skolan/skolan får inte missgynna någon elev/barn på grund av hans eller hennes religion. I skolan ska föräldrar kunna lämna sina barn utan att de blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen. Skolan är skyldig att se till barnets bästa och alla barn har rätt till kunskap och lärande, tankefrihet och religionsfrihet. Begreppet annan trosuppfattning innefattar uppfattningar som har sin grund i eller har samband med en religiös åskådning, till exempel buddism, ateism eller agnosticism.

#### • **Funktionsnedsättning**

(i diskrimineringslagen funktionshinder)

Funktionsnedsättningar kan vara fysisk, psykisk eller intellektuell och påverka livet på olika sätt. Hit räknas både sådana som syns, och sådana som inte märks lika lätt, som exempelvis allergi, hörsel och synskador, ADHD och dyslexi. Graden av funktionsnedsättning har ingen betydelse. Anm. Funktionshinder uppstår när personer med funktionsnedsättning upplever begränsning i relation till omgivningen. Funktionshinder är inte en egenskap hos individen utan det är miljön som kan vara funktionshinderande.

#### • **Sexuell läggning**

Skolan/skolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av sexuell läggning. Med sexuell läggning menas homosexualitet, bisexualitet och heterosexuellitet. Skolan har ett särskilt ansvar att förmedla samhällets gemensamma värdegrund till barnen.

#### • **Ålder**

Det är fortsatt tillåtet att särbehandla på grund av ålder om:

- särbehandling gäller tillämpning av bestämmelse i förskola, förskoleklass, skolbarnomsorg, grundskola, särskola och specialskola samt om
- särbehandling har ett berättigande syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga.

### ***Direkt diskriminering***

Att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan. För att det ska röra sig om diskriminering ska missgynnandet ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Direkt diskriminering känns igen genom likartade fall behandlas olika. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på detta program.

### ***Indirekt diskriminering***

Med indirekt diskriminering menas lika behandling av olika fall. Krav som verkar neutrala men som i praktiken innebär att en viss grupp missgynnas. Det sker t.ex. när skolan tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn med ett visst kön, viss etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning eller sexuell läggning. Om exempelvis alla barn serveras samma mat, diskriminerar skolan indirekt de barn som på grund av religiösa skäl behöver annan mat.

### ***Bristande tillgänglighet***

Bristande tillgänglighet är när en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte vidtar skäligen tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning. Den som låter bli att genomföra skäligen tillgänglighetsåtgärder kan komma att göra sig skyldig till diskriminering.

### ***Trakasserier***

Ett handlande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Begreppet "sexuella trakasserier" innebär ett handlande av sexuell natur som för den skull inte behöver ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Anm. Diskriminering är när en vuxen i skolan missgynnar ett barn och det har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Trakasserier som utförs av skolans personal kan också vara diskriminering och kan t.ex. ske genom skolans regler, undervisning, läroböcker etc.

### ***Kränkande behandling enligt skollagen***

Skolan/skolan ska förebygga och förhindra det som i skollagen benämns som kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden. Det definieras som ett uppträdande som, utan att ha någon koppling till någon särskild diskrimineringsgrund, kränker ett barns eller en elevs värdighet. Kränkningar kan vara fysiska, verbala, psykosociala, texter och bilder.

### *Fler begrepp*

- **Mobbning**

En upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag.

- **Rasism**

En föreställning om den egna folkgruppens överlägsenhet utifrån uppfattningen om att det finns biologiska skillnader mellan folkgrupper och att vissa folkgrupper är mindre värda och därmed legitima att förtrycka, utnyttja eller kontrollera.

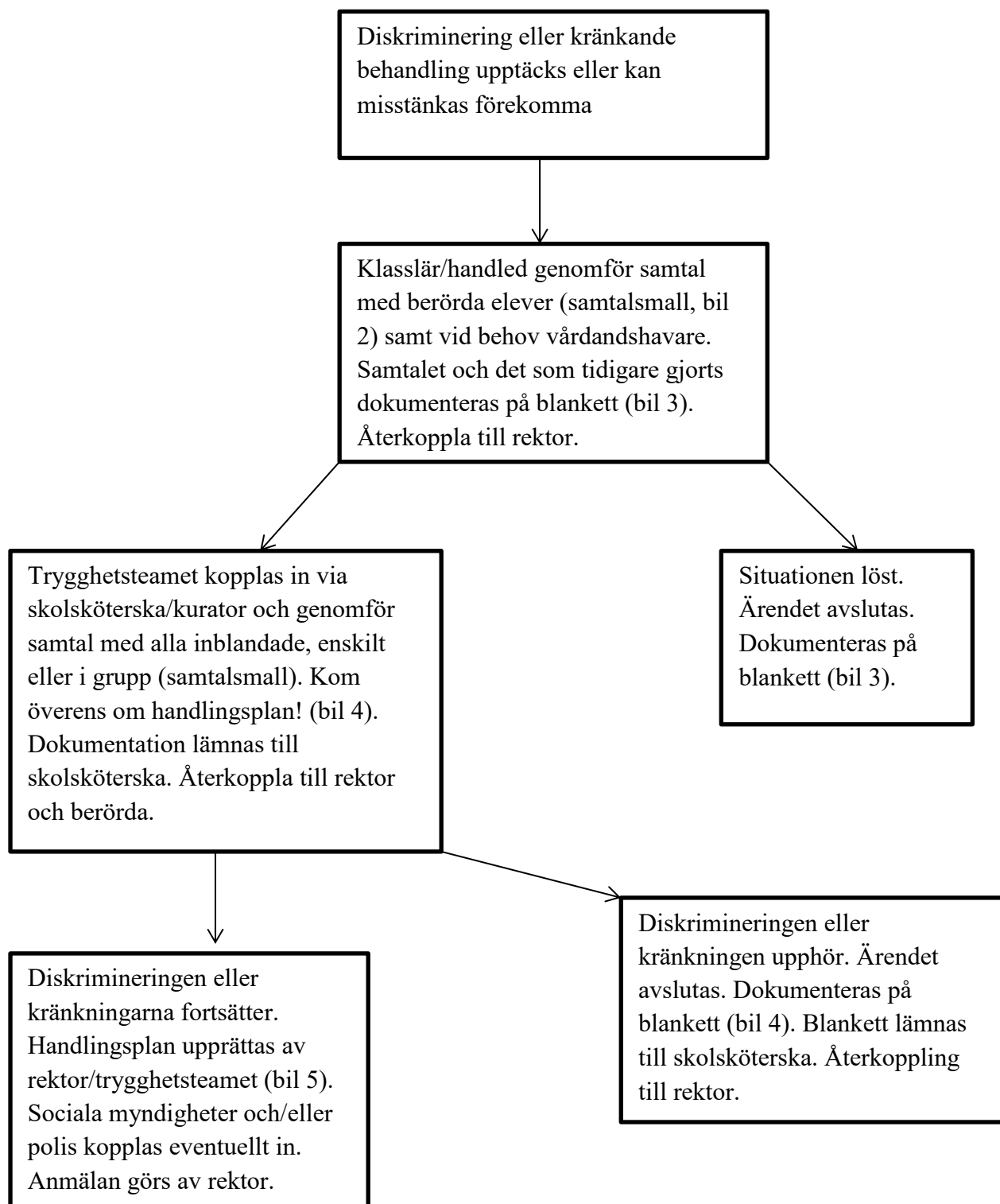
- **Främlingsfientlighet**

Rädsla för och/eller stark motvilja mot grupper som definieras genom fysiska, kulturella/etniska eller beteendemässiga karakteristika.

- **Homofobi**

En uppfattning eller medveten värdering hos en individ, en grupp eller ett samhälle och som ger uttryck för en starkt negativ syn på homo- eller bisexuella personer.

## Arbetsgång vid diskriminering och kränkande behandling



**När en elev känner sig kränkt eller diskriminerad - samtalsmall**

- |   |
|---|
| <ul style="list-style-type: none"><li>• Agera omedelbart!</li><li>• Ta reda på fakta!</li></ul> |
|---|

Börja med att ta reda på vad som har hänt!

Börja med att samtala med den som känner sig kränkt eller mobbad!

Låt eleven berätta, utan att du som samtalsledare påverkar berättelsen!

Ställ öppna frågor! (som man inte bara kan svar ja eller nej på)

Det är viktigt att inte ställa ledande frågor. Det innebär att inte rikta fråga åt något håll. I detta fall kan det vara olämpligt att börja med att fråga,

- *Jo, jag hörde att Kalle hade sagt att du är dum i huvudet, stämmer det?*  
Kanske i stället pröva med att säga.

- *Jo, jag hör de att det var någon som hade sagt något dumt till dig, vem var det?*
- *Okej, ja ha. Det var Kalle? Vad sa han då?*

Personen från trygghetsteamet ska ställa frågor, eleven eller föräldern ska svara.

Det innebär att trygghetspersonen ska prata minst i samtalet och eleven och föräldern ska prata mest.

**Varför är det viktigt med syfte och mål?**

- för att kunna ha en röd tråd genom samtalet
- för att få svar på de frågetecken man har
- för att samtalet inte ska bli så långt

**Kartläggande samtal**

Om eleven inte kan svar tydligt på frågan, kan man använda graderingsskala, tex

Hur mår du på en skala från 0 till 10?

Det första samtalet är ett kartläggande samtal, där det är viktigt att få med vissa saker.

Om man som samtalsledare känner att berättelsen inte stämmer, är det viktigt att prata om trovärdighet, tillit och om hur viktigt det är att kompisar och vuxna ska kunna tro på det man säger.

### **Samtalet**

**Offret** Hur känner offret sig här och nu?  
Vem var det som utsatte offret?  
När hände det?  
Tid?  
Plats?  
Hur länge har de pågått?  
Tror hen att kränkningen kommer att fortsätta?  
Var det fler som hörde eller såg det som hände?  
Elev?  
Vuxen?  
Vad vill offret att vi på skolan ska göra?  
Informera om vad vi på skolan kommer att göra!

**Förövaren** Fråga hur hen känner sig här och nu!  
Fråga hen om hen vet varför vi sitter här!  
Fråga eleven om det var hen som kränkte!  
Fråga när det hände!

Tid?

Plats?

Var det fler som hörde eller såg det som hände?

Elever?

Vuxna?

Om eleven säger att den inte har gjort någonting så, fråga varför någon kan ha pekat ut hen till att har kränkt någon?

Om nu eleven inte har gjort detta, vad är det då som har hänt?

Informera alltid om vad vi kommer att göra efter samtalet!

Dokumentera!



## Utredning om kränkande behandling

### Samtal med

- den som upplevs vara utsatt  
 dervide som upplevs trakasseras eller kränkas

Datum då samtalet ägde rum	
Elevens namn	Klass/grupp
Skola	
Närvarande vid samtalet	

*Uppgifter som har framkommit under samtalet, försätts på nästa sida vid behov*

--

### Utredning gjord av

Namn	Titel
Namnförtydligande	Datum

### Anvisning

Att använda då elev upplever sig ha blivit utsatt för, eller misstanke finns om, trakasserier och/eller kränkande behandling inom skolans verksamhetsområde.

Förvaras i elevakt

*Försättning från första sidan*



## Handlingsplan vid kränkande behandling

Datum \_\_\_\_\_

Elevens namn \_\_\_\_\_

Skola \_\_\_\_\_

Närvarande \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Nuläge \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Åtgärder-så här arbetar

vi \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Ansvariga \_\_\_\_\_

Datum för uppföljning och  
utvärdering \_\_\_\_\_

Underskrifter \_\_\_\_\_

## Uppföljning av handlingsplan vid kränkande behandling

Datum \_\_\_\_\_

Elevens namn \_\_\_\_\_

Skola \_\_\_\_\_

Närvarande \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Resultat av  
åtgärder \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

Ansvariga \_\_\_\_\_

Ärendet avslutat  
datum \_\_\_\_\_

Underskrift \_\_\_\_\_

Föräldrakontakt \_\_\_\_\_